

ODGOVORA VLADE RS IN NARODNEGA MUZEJA SLOVENIJE GLEDE VAŠKE SITULE

- odgovor Narodnega muzeja časopisu **Ta trenutek** stran 1
- odgovor Vlade RS na poslansko vprašanje **Janka Vebra**stran 3

ODGOVORI NARODNEGA MUZEJA SLOVENIJE NA VPRAŠANJA ČASOPISA TA TRENUTEK

1. Zakaj se je projekt izdelave nove strokovne risbe bronaste Vaške situle vlekel več let po odkritju napak s strani Vladislava Stresa februarja 2016? In zakaj se je zaključil šele leto dni od napovedi s strani direktorice Barbare Ravnik 9.11.2016: „Načrtujemo, da bomo situlo s stalne razstave umaknili januarja in bo lahko risba narejena nekako v dveh tednih.“

Narodni muzej Slovenije: "Izdelava nove risbe je bila temeljita, tudi z vključevanjem sodobnih tehnologij, in je trajala dlje, kot je bilo sprva načrtovano."

KOMENTAR Vladislav Stres: Risba je bistveno boljša, a vsebuje še par vsebinsko resnih napak. Nastajala je skoraj eno leto. Vključili bi sodobne tehnologije, če bi novo strokovno risbo objavili tudi na svojih spletnih straneh. Specialisti prerisovanja, tudi računalniško samodejno programskega na podlagi 3D slike, vedo da bi risbo malega Vrča Vače / Situle naredili na še kvalitetnejši ravni v največ tednu dni; [Več](#)

2. Zakaj danes 16.12.2017 preko NMS še vedno niso dostopne kvalitetne fotografije celotne Vaške situle? Samo tako bi namreč lahko državljeni - proračunski plačniki občudovali to narodno bogastvo, saj so podobe na 23 cm visoki situli zelo slabo vidne in enkratni ogled ne omogoča pretehtanih ogledovanj?

Narodni muzej Slovenije: "Vse fotografije situle z Vač, ki jih hranimo v svoji datoteki, so vedno bile in so tudi sedaj na voljo javnosti."

KOMENTAR Vladislav Stres: Če fotografije hranijo v **datoteki računalnika NMS** so nedostopne, oziroma zelo težko dostopne. Muzej v odgovoru ne pove kako so dostopne. Za informacijski čas je običajno, da se uporabljajo spletna orodja, med te pa spada tudi hranjenje fotografij na strežniku kamor se lahko bolj ali manj javno dostopa. Možnost ogledovanje fotografij artefaktov preko podpisovana pogodb uporabe, s čemer imam izkušnjo, je zamudno in stroškovno obremenjujoče. Na ta način le redki vidijo par slik. Na spletu NMS, pa tudi na sploh, kvalitetnih celovitih posnetkov Vaške situle ne najdemo. Spletne povezave NMSja do obravnavane tematike so znane, a na njih slik ni, niti klasičnih, niti 3 razsežnostnih (3D). Javnosti torej kvalitetne, celovito pregledne slike iz vseh strani Vaške situle / Vrča Vače NMSja (še) niso dostopne; [www](#) NMS

3. Zakaj ni še pred novinarsko konferenco dostopna elektronska oblika KATALOGA v zvezi z novo razstavo, saj je že izgotovljen. Tako se postavlja tudi novinarje v položaj informacijsko povsem nepripravljenih na novinarsko konferenco.

Narodni muzej Slovenije: "Smisel novinarske konference je v tem, da organizator ob nekem dogodku povabi novinarje, ki bi jih tematika utegnila zanimati in jih z njo seznaniti. Narodni muzej Slovenije za udeležence vedno pripravi gradivo, kadar gre za publikacijo prejmejo novinarji tudi brezplačen promocijski izvod. S tem si zagotovi informacije v različnih medijih, tako v časopisih, radiu, na televiziji."

KOMENTAR Vladislav Stres: Elektronska oblika Kataloga ni dostopna niti danes 13.2.2019, dobro leto po njegovi izdaji. E oblika zniža stroške omogoča hitro, enostavno dostopanje in pregledovanje gradiv.

4. Zakaj sprožilcu nastanka nove strokovne risbe Vladislavu Stresu ne omogočite predstavitve njegovih ugotovitev in soočenja različnih mnenj.

Narodni muzej Slovenije: "Narodni muzej Slovenije ne želi preprečevati gospod Stresu študija oziroma raziskovanja situle z Vač. Za predstavitve svojih izsledkov ima na voljo niz publikacij, kjer ima z njimi možnost soočiti strokovno javnost."

KOMENTAR Vladislav Stres: Narodni muzej ne zanika, da sem sprožilec nastanka nove strokovne risbe, tretje zapored v slabih 120 letih, a tega ne izpostavi. NMS razpolaga s prostori na Metelkovi kjer imajo dvorano v kateri izvajajo mesečna strokovna in predstavitvena srečanja in po potrebi tudi pogostejša. Pred prekinitvijo kontaktov je direktorica Barbara Ravnik povprašala vodjo arheološkega društva pa je bil proti temu, da predstavim svoje raziskave. Ne gre za preprečevanje, ampak za pomoč pri raziskovanju. Del te pomoči bi bila tudi možnost predstavitve in razprave o izsledkih.

5. Ali popravku strokovne risbe sledi tudi popravek strokovne interpretacije povedi slikovne pisave na Vaški situli?

Narodni muzej Slovenije: "Popravkom strokovne risbe bodo zagotovo sledile nove strokovne interpretacije upodobitev na situli z Vač. Te bodo sledile ne glede na popravke, ki so minorni. Strokovne interpretacije situle z Vač in številnih drugih prizorov situlske umetnosti so namreč bile v preteklosti in bodo v bodočnosti zaželen predmet raziskav železne dobe in tedanje ikonografije."

KOMENTAR Vladislav Stres: Popravki niso MINORNI. S spremembo strokovne risbe bi morali objaviti tudi poročilo o tem kaj vse so popravili. Tega niso storili, niti tako da bi v katalogu ali na razstavi zapisali da gre za novo strokovno risbo. S tem pa se v precep spravlja tudi stroko ([PDF](#)).

6. Zakaj še niso narejene radiokarbonske analize C14 zelo dobro ohranjene lobanje, ki je bila najdena poleg Vaške situle, saj bi bilo tako datiranje mnogo bolj precizno. Glejte tudi poslansko vprašanje Janka Vebra 13.12.2017.

Narodni muzej Slovenije: "Datacija lobanje iz groba, v katerem je bila odkrita situla z Vač, preko radiološke analize po našem védenju ni bila opravljena. Vprašanje glede radiometričnega datiranja te lobanje je nenavadno. Za čas pozne prazgodovine pride v okviru radioloških analiz v poštev le t.i. radiokarbonsko datiranje oz. datiranje z metodo razpada radioaktivnega ogljika (metoda ^{14}C). Zanj velja, da njegovi rezultati niso za vsa obdobja enako natančni. V povezavi z vsebnostjo radioaktivnega ogljikovega izotopa ^{14}C v biotopu je namreč v nekaterih obdobjih ta datacija lahko le zelo široka. V arheološki stroki je znan pojem t.i. »halštatskega platoja«, tj. časa med 8. in 4. st. pr. n. št., ko natančnejše datiranje s pomočjo metode ^{14}C ni mogoče.

Obstaja mnogo arheoloških analiz, posvečenih datiranju groba s situlo z Vač, a se prav vse gibljejo v razponu 6. oz. 5. stoletja pr. n. št. Kakršnokoli radiometrično datiranje bi v tem časovnem razponu ne dalo rezultata, ki bi lahko bil natančnejši od širokega razpona 400 let med 8. in 4. st. pr. n. št. Povsem upravičeno torej domnevamo, da bi odgovorni v Naravoslovno-zgodovinskem muzeju (Naturhistorischesmuseum) na Dunaju, koder hranijo lobanjo iz groba, v katerem je bila odkrita situla z Vač, ne imeli razumevanja za tovrstne analize. Te analize so namreč destruktivne: zanje se nepovratno žrtvuje del lobanje." (podčrtal V.Stres)

KOMENTAR Vladislav Stres: Odgovor je dobesedno prekopiran odgovor, ki ga je dala Vlada RS poslancu DZRS Janku Vebru. Tako lahko sklepamo da je odgovor vsaj v tem delu napisal NMS in je vlada to samo podpisala. Natančneje sem na to vprašanje odgovoril v sklopu odgovorov na Vladna stališča (glej spodaj: Odgovor Vlade RS glede Vrča Vače).

Več o odgovorih:

http://stres.a.gape.org/vs/vizualizacija_um/virtualni_m_slovenstva/vrc_vace_vaska_situla.html

2. POSLANSKO VPRAŠANJE ODGOVOR VLADE RS GLEDE VAŠKE SITULE / VRČA VAČE

(Vprašanji je postavil poslanec Janko Veber) [Več](#)

POSLANSKO VPRAŠANJE J.Veber: »1. Zakaj še danes ni znana natančna datacija te najdbe preko radiološke analize lobanje, ki je bila najdena v grobu poleg tega dvolitrskega vrča z bogato slikovno pisavo?

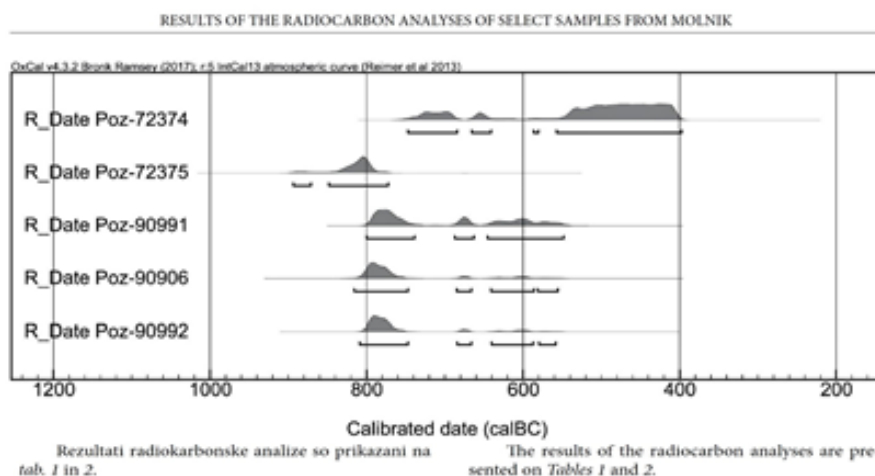
ODGOVOR VLADE RS: "[V arheološki stroki je znan pojem t.i. »halštatskega platoja«, tj. časa med 8. in 4. st. pr. n. št., ko natančnejše datiranje s pomočjo metode 14C ni mogoče.](#)

Obstaja mnogo arheoloških analiz, posvečenih datiranju groba s situlo z Vač.

Glede Halštatskega platoja obstajajo različna mnenja in ne moremo se nasloniti na megleno dokazane ali nedokazane domneve. Za ocenjevanje zmožnosti radioloških analiz arheologi niso pravi naslovnik, ampak so pravi naslovnik v prvem primeru inštituti, ki se s tem ukvarjajo, torej bi bilo treba pridobiti njihovo mnenje o možnostih radioloških analiz, ki omogočajo natančnejše datiranje.« Podčrtal Vladislav Stres.

RADIOKARBONSKE ANALIZE SO BILE PRI NAS ŽE DELANE ZA PODOBNE ARTEFAKTE

KOMENTAR V. Stres: [Na Molniku \(Grosuplje\) so za datiranje uporabili tudi radiokarbonsko analizo](#), če pa bi bila ta narejena na večih neodvisnih inštitutih, bi bila še točnejša. Ni nujno da je Poljski laboratorij najboljši na svetu, cena za analizo **enega vzorca je cca 450 eur**, lobanji npr. zobu se za vse analize odvzame cca 0,5 cm³, možne pa so tudi analize datiranja preko laserske tehnike in se vzorec pri tem ne poškoduje ([Več Giulio Fanti](#))

Grob / Grave	ID vzorca / Sample ID	Lab. št. vzorca / Sample Lab. No.	Starost 14C / 14C age	Opomba / Remark
Selska gmajna, gr. 1	MOLNIK1	Poz-72374	2410 ± 35 BP	
Selska gmajna, gr. 2	MOLNIK2	Poz-72375	2635 ± 35 BP	
Rože, gr. I/1978	M780001	Poz-90991	2545 ± 30 BP	0%N 1,8%C carbonate
→ Grmada, gr. 17/6	M861706	Poz-90906	2580 ± 35 BP	0%N 3,0%C
Kotarjev peskokop, gr. 3	M930003	Poz-90992	2570 ± 30 BP	0%N 0,8%C carbonate

Tab. 1: Konvencionalna starost vzorcev iz molniških grobov.
Tab. 1: Conventional age of the samples from the graves at Molnik.

ODGOVOR VLADE RS: "Povsem upravičeno torej domnevamo, da bi odgovorni v Naravoslovnozgodovinskem muzeju (Naturhistorischesmuseum) na Dunaju, koder hranijo lobanjo iz groba, v katerem je bila odkrita situla z Vač, ne imeli razumevanja za tovrstne analize. Te analize so namreč destruktivne: zanje se nepovratno žrtvuje del lobanje..."

IZGOVORI, DA SE ANALIZ V ZVEZI Z VRČEM VAČE NE NAREDI

KOMENTAR Vladislav Stres: Naravoslovnozgodovinskem muzeju na Dunaju dobesedno polagajo odklonilno mnenje v usta. Lobanja je bila najdena v grobu vojščaka v Vačah (ki so bile nekoč najverjetneje širši okraj) in so tako dolžni narediti vse kar zahtevajo dejanski dediči te umetnosti. Košček potreben za analizo bi bil silno majhen in kot tak(i) bi služil(i) tudi za DNK in stroncijevno analizo kar se v dopisu predlaga. Vse analize morajo torej biti delane pod strogo kontrolo neodvisnih strokovnjakov. Tudi DNK in stroncijeva analiza uničita del lobanje in ne samo C¹⁴ analiza razpadanja radioaktivnega ogljika. Podatki verjetno zanimajo tudi Avstrijce. Kaj je ustrezno ministrstvo do sedaj naredilo, strokovnjaki so isti, menjajo se samo ministri in sekretarji.

POSLANSKO VPRAŠANJE J.Veber:

2. Zakaj še do danes ni bila objavljena nova strokovna risba Vrča Vače?

ODGOVOR VLADE RS:

2. »Nova risba situle z Vač je objavljena v novem katalogu stalne železnodobne razstave v Narodnem muzeju Slovenije (B. Laharnar, P. Turk, *Železnodobne zgodbe s stičišča svetov*, Ljubljana 2017, str. 98-99). Na njej so odpravljene drobne nedoslednosti, ki nastopajo na risbi situle iz leta 1955." (p.s.: podčrtal Vladislav Stres).

NEARGUMENTIRANE TRDITVE

KOMENTAR Vladislav Stres: Nova strokovna risba Vrča Vače na spletni strani, ki je posvečena situli razen več kot 100 stranskega tiskanega kataloga ni dostopna. Tudi danes 13.2.2019 je tam še vedno stara strokovna risba Franceta Stareta. Tudi nikjer drugje je (še) niso objavili. Je pa dostopna v obliki cca 5 metrov dolge stenske risbe (ter v enem delu nizkega reliefu) na stalni razstavi Železnodobne zgodbe s stičišča svetov in v istoimenskem katalogu NMS. Nedostopnost nove strokovne risbe v e. obliki in nudenje stare z vsemi napakami, zavaja strokovno in širšo javnost.

Na novi strokovni risbi niso odpravljene samo drobne nepravilnosti. Manjkajoči spolni ud dvobojevalca namreč ni drobna nepravilnost, niti to da se pojavi simbol ANGHA v zanki, ki jo s z vrvjo dela Pater imenovan »konjušar«... Odpravljenih je bilo cca 20 interpretativno pomembnih napak, na katere sem opozoril, pa tudi vsi nosovi ki so na stari prifrknjeni in majhni so sedaj pravilni - bistveno večji in trikotasti. To pomembno spreminja izhodišča interpretacij. NMS nikjer ni objavil risbe z jasno razvidnimi POPRAVKI.

V spodnjem članku lahko preberemo:

Ida Murgelj je v novi strokovni risbi popravila napake z risbe Franceta Stareta. FOTO: MARKO FEIST

Novo sliko plašča vaške situle je napravila dokumentaristka v muzeju mag. **Ida Murgelj**. Pomagala si je s 3D-posnetkom, starejšimi risbami, tudi tisto iz leta 1883, kjer denimo ni toliko napak kot pri Staretovi iz leta 1955, fotografijami in seveda z originalom. »Vsako figuro sem posebej pogledala in premerila,« nam je razložila in dodala, da je poleg tistih napak, na katere je opozoril Stres, našla še več drugih manjših, a te ne vplivajo na vsebinski pomen situle. Tako je bilo delo na koncu zelo zahtevno. »Delala sem mesec in pol oziroma dva. Vse pikice je bilo treba sešteti. Vsako figurico posebej preučiti. Vse je premerjeno in pregledano,« nam opisuje Murgljeva. Tako ona kot Turk še dodajata, da jim je bil 3D-posnetek vaške situle v veliko pomoč, a da je uporaben predvsem za strokovno javnost, saj hkrati zajame vse napake oziroma poškodbe, ki so v 2500 letih nastale na predmetu. »Mi se trudimo predstaviti situlo takšno, kakršna je bila, še preden so na njej nastale poškodbe,« nam na koncu še pove Turk. ■

»**Novo sliko plašča vaške situle je napravila dokumentaristka v muzeju mag. Ida Murgelj**. Pomagala si je s 3D-posnetkom, starejšimi risbami, tudi tisto iz leta 1883, kjer denimo ni toliko napak kot pri Staretovi iz leta 1955, fotografijami in seveda z originalom. »Vsako figuro sem posebej pogledala in premerila, **poleg tistih napak, na katere je opozoril Stres, sem našla še več drugih manjših**, a te ne vplivajo na vsebinski pomen situle. Tako je bilo delo na koncu zelo zahtevno. Delala sem mesec in pol oziroma dva. Vse pikice je bilo treba sešteti. Vsako figurico posebej preučiti. Vse je premerjeno in pregledano«... (p.s.: stavki so združeni, saj je v članku originalno zapisano še: »nam je razložila in dodala«).

Aleksander Brudar, novinar, Slovenske Novice; Vir: [1.](#), [2.](#)

Situla je delana izredno skrbno in natančno, kot tudi mi naše besede izražamo skrbno, da se sporazumemo. Pričakujem minimum te skrbnosti, tudi v primeru Vaške situle. Vsak polpismen glasbenik ve, da igralec na trstenko, vedno drži palec izza trstenke in ne pred njo kot ostale prste. Ker tega v NMSju niso upoštevali oz. nočejo vedeti, so na novi strokovni risbi [zgoraj izrisali 5](#), spodaj pod roko pa [6 trstenk](#). Kakšna logika jih je pri tem vodila? Da se je izdelovalec zmotil!? Števila so bila našim prednikom pomembna, tudi to ali se noga dotika konjskega repa ali ne, če se, vemo da gre za izjemno tesno povezanost s konjem in na situli je točno tako narejeno in sedaj hvala bogu popravljeno... Šele z natančnim proučevanjem se lahko odkrije vsebina veličastne, javnosti povsem nepoznane slikopisne starokeltske kulture katero stroka označuje, da je odkrita v rudniku v Halštatu. Tudi Ljubljano bi čez stoletja lahko prepoznali po smeteh na Rudniku, ampak to bi bilo daleč od dejanskega stanja - zavajajoče.

Na spletu NMSja kljub popravku "drobnih napak" nova strokovna risba do danes **13.2.2019** še vedno NI OBJAVLJENA, niti ni objavljen prikaz popravkov. [Vir objave strokovne risbe NMS](#)

V katalogu Narodnega Muzeja Slovenije na strani objave nove risbe upodobitev situle pod katero ni navedeno, da gre za POPRAVLJENO STROKOVNO RISBO, niti ni navedeno ter pokazano katere so te "drobne" napake, niti da so sprožili popraviljanje strokovne risbe zaradi opozoril na napake Vladislava Stresa. Strokovno risbo so začeli izrisovati od januarja 2017 naprej.

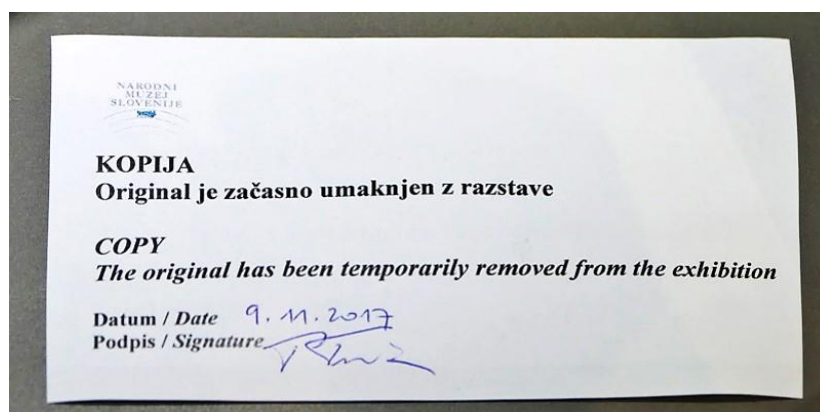
Za izrisovanje so originalni Vrč Vače (situlo) odstranili in na njeno mesto postavili KOPIJO Vrča Vače. Če je bila risba gotova v mesecu in pol oziroma dveh kot zatrjuje dokumentaristka NMS, Ida Mole, v časopisnem članku zgoraj je čudno, da je na hodniku pred vrati zaprtega prostora bodoče razstave do decembra 2017 kraljevala kopija Vrča Vače. Strokovno risbo so ob istem Vrču - torej kopiji - v NMS novinarjem predstavili 20. 12. 2017.

Del te predstavitve sem uspel posneti. Zastavlja se smiselno vprašanje: **Kje je original Vrča Vače (latinsko situle) in ali sploh še razpolagajo z njim?** Na način »rekla/kazala« sem sicer od pristojnih posredno izvedel, da original hranijo na Metelkovi.

Od trenutka izdelovanja Nove strokovne risbe je bil originalni Vrč Vače umaknjen.

Eno leto ga je nadomeščala KOPIJA iz smole, ki je še danes del stalne razstave Železne dobe v NMS.

Nadomestek, za katerega TRDIJO DA JE ORIGINAL, seveda ni kovinski.

Vrč Vače je iz bronaste pločevine.

http://stres.a.gape.org/vs/vizualizacija_um/virtualni_m_slovenstva/vrc_vace_vaska_situla.html

dr. Sneža Tecco Hvala je avtorica knjige **Molnik pri Ljubljani v železni dobi** v njej opisuje radiokarbonsko analizo opravljeno na Halštatskih arheofaktih z Molnika pri Ljubljani. Na Molniku je bila ta analiza lahko opravljena, na lobanji ter na prsti najdeni ob Vrču Vače (za javnost) pa je nočejo (ustno mi je povedala da ena taka preko Poljskega inštituta stane 440 eur). Na uvodni strani knjige je poduk o tem da se **informacij knjige se ne sme širiti**. Nato so navedeni; Center SAZU, Muzej in galerije mesta Ljubljane, Mestna občina Ljubljana) leta 2017. Informacije so iz naslova proračunskega financiranja javno dobro. Knjigo v e. obliki lahko dobite **TU**. <https://zalozba.zrc-sazu.si/sl/publikacije/molnik-pri-ljubljani-v-starejsi-zelezni-dobi#v>

© 2017, ZRC SAZU, Inštitut za arheologijo, Založba ZRC

Vse pravice pridržane. Noben del te knjige ne sme biti reproduciran, shranjen ali prepisan v kateri koli obliki oz. na kateri koli način, bodisi elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali kako drugače, brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic.

dr. Sneža Tecco Hvala je zaposlena na Inštitutu za Arheologijo (SAZU), kot znanstvena sodelavka. Plačo dobiva iz **proračuna** RS, knjiga je je izšla s **proračunskimi** sredstvi RS in sredstvi **lokalne skupnosti** MOL (Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Muzej in galerije mesta Ljubljane, Mestna občina Ljubljana) leta 2017. **Trdim da je obvestilo zavajajoče, saj so na podlagi proračunske financiranosti objavljene informacije javno dobro, ki se jih lahko nekomercialno prosto širi.**

MNENJE JEDRSKEGA FIZIKA GLEDE SPLOŠNO RAZŠIRJENEGA LAGANJA ZGODOVINARJEV IPD:

Dr. Filip Hubat: »S temi metodami je tako, da jih nekateri priznajo, drugi ne. Kot vedno pri oddaljeni zgodovini obvelja moč zgodovinarjev, ki so tako ali drugače pristranski. Torinski prt je tipičen primer, ampak tu je vsaj nekaj otipljivega oziroma organskega. Pri raznih razmetanih angleških kamnih je pa odločujoče hotenje velikega naroda, da najde nekaj s čimer bi se lahko pohvalili, zato iščejo razumno razlago kaj predstavlja. Še pred dobrimi stotimi leti so skušali dokazati, da je bil prvi človek na svetu Britanec. In kot smrtni sovražniki Špancev niso prenesli, da bi bili oni odkritelji Amerike, zato so z navdušenjem sprejeli megleno tezo, ki naj bi se prenašala ustno skozi rodove, da so odkritelji Vikingi. Oni pa ja, oni so primerni. Toliko je potvorb "velikih", da majhnim le redko kaj ostane, oziroma jim tega ne priznajo, ker jih imajo za nevedne. Gledal sem malo na področju fizike, koliko je potvorb avtorstva idej. Newton je pokradel kup idej drugim in jih pripisal sebi. Sicer danes resnica sramežljivo prihaja na dan, ampak vseeno. Morda sem malo pristranski, ampak vidim kaj se dogaja in poskušam najti več virov. Kar so angloameričani danes v svetu, to so bili Avstrijci včasih v naših krajih. Ne morem jim ravno očitati namernega zgodovinskega zavajanja, ampak oni pač vidijo stvari skozi lokal patriotsko prizmo, pa čeprav brez slabih namenov. Najhuje pa je da večina zgodovinarjev pri nas to jemlje kot suho zlato, ker se pač počutijo majhne in upajo, da jih bo prikimavanje velikim naredilo vsaj malo večje.«

Vladislav Stres

zapisal 27.1.2018